

Informacijski sistem eArheologija – vzpostavitev aplikacije

© Brigita Petek

Ministrstvo za kulturo RS; brigita.petek@gov.si

Z namenom učinkovitega spremljanja izvajanja arheoloških raziskav na območju Republike Slovenije in nadzora nad njimi ministrstvo za kulturo (ministrstvo) od leta 2017 razvija računalniško aplikacijo eArheologija, in sicer v okviru investicijskega projekta Celovita informacijska podpora procesom varstva nepremične kulturne dediščine – eDediščina, ki se financira iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (OP 2014–2020).

Aplikacija eArheologija vzpostavlja informacijsko okolje za:

- vodenje upravnih postopkov izdaje kulturnovarstvenih soglasij za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline (tudi v okviru financiranj/naročil predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna),
- vodenje upravnega postopka izdaje kulturnovarstvenega soglasja za odstranitev arheološke ostaline z izvedbo izravnalnega ukrepa,
- spremljanje terenskega dela posamezne arheološke raziskave skladno z določili izdanega kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline (začetek/prekinitev/konec dela na terenu, obvestila o izjemnem odkritju in postopek izdaje odločbe ministrstva o (ne)priznanju izjemnosti odkritja),

- poročanje o izsledkih opravljene raziskave, vključno s potrjevanjem poročil s strani nadzornikov raziskave,
- oddajo arhiva arheološke raziskave pristojnemu muzeju, s predhodno seznanitvijo s seznamom gradiva (dokumentacija, predmeti, vzorci), in zaključek arheološke raziskave,
- arhiviranje zadev in gradiv (dokumentacije) ter objavo rezultatov raziskav.

V aplikaciji so navedena dejanja, ki so organizirana oziroma se izvajajo po sklopih ODLOČBA, RAZISKAVA, POROČANJE (Prvo in Končno poročilo), ODDAJA ARHIVA. Vsi sklopi so podprti z avtomatskim preženjem in vodenjem vseh časovnih rokov skladno z določili Pravilnika o arheoloških raziskavah (Pravilnik 2013).¹ Aplikacija prav tako vzpostavlja informacijsko okolje za vnos in objavo rezultatov neinvazivnih arheoloških raziskav, za katere kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline ni potrebno (arheološko vrednotenje virov, daljinsko zaznavanje, topografija brez pobiranja vzorcev, geofizikalni pregled).

Uporabniki aplikacije eArheologija so razdeljeni v uporabniške skupine: administrativni uporabnik, notranji uporabnik in zunanji registrirani uporabnik. Uporabniška skupina določa pravice posameznega uporabnika, ki pa je lahko opredeljen v več uporabniških skupinah. Vsak zunanji registrirani uporabnik in notranji uporabnik ima ob vstopu v aplikacijo prikazano domačo ploščo z zadevami, v katerih je udeležen. Notranji uporabniki so *uporabnik MK* (uslužbenec ministrstva z dostopom in vpogledom do vseh postopkov in podatkov aplikacije), *uporabnik ZVKDS* (uslužbenec Zavoda za varstvo kulturne dediščine RS, ki je lahko nadzornik raziskave, odgovorni konservator ali poročevalec – CPA), *uporabnik SKAR* (član Komisije za arheološke raziskave) in *uporabnik kustos* (arheolog kustos pristojnega muzeja trajne hrambe arhiva arheološke raziskave). Zunanji registrirani uporabniki so *registrirani uporabniki*, ki se v aplikacijo prijavljajo s kvalificiranim digitalnim potrdilom (predvsem izvajalci raziskav, ki pripravljajo/oddajajo vloge za pridobitev soglasja za raziskavo, vnašajo datume začetka, prekinitve in zaključka

Slika 1. Logotip aplikacije eArheologija.

¹ Z vzpostavitev informacijskega sistema eArheologija se je začel uporabljati nov pravilnik (Pravilnik 2022); arheološke raziskave, ki so se začele pred tem, se bodo dokončale po določbah prejšnjega.

terenskega dela arheološke raziskave, pripravljajo in oddajajo strokovna poročila z obveznimi prilogami, vnašajo in poročajo o raziskavah, za katere soglasje za raziskavo ni potrebno, izdelujejo sezname lastnih zadev ...) in *uporabnik recenzent* (strokovnjak, ki recenzira končna poročila o arheološki raziskavi).

Rezultat celovitega pregleda nad zbranimi podatki je vzpostavitev:

- evidence kulturnovarstvenih soglasij za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline (vsi upravni postopki),
- evidence arheoloških raziskav s prostorskim prikazom rezultatov (poligoni opravljenih raziskav z atributnimi podatki in s povezavami na poročila).

Z uvedbo aplikacije eArheologija se arheološka raziskava dejansko konča, ko je arhiv arheološke raziskave predan v trajno hrambo pristojnemu muzeju oziroma s potrditvijo zapisnika o prevzemu arhiva s strani pristojnega muzeja/kustosa v informacijskem sistemu. Nove funkcionalnosti aplikacije eArheologija, ki jih trenutna informacijska podpora ministrstva ne omogoča, so še trajna hramba poročil s prilogami v digitalni obliki, javni prostorski prikaz rezultatov raziskav ter predvsem uveljavitev določil pravnih in upravnih aktov, ki se nanašajo na odgovornosti izvajalcev raziskav, pogoje imenovanj vodij raziskav, nadzor nad izvajanjem raziskav in poročanje o izsledkih raziskav.

Produksijska uvedba aplikacije eArheologija je bila glede na podaljšanje projekta eDediščina načrtovana v drugi polovici leta 2022.

Literatura / References

PRAVILNIK 2013: *Pravilnik o arheoloških raziskavah*, Uradni list RS, št. 3/13. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11445>.

PRAVILNIK 2022: *Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o arheoloških raziskavah*, Uradni list RS, št. 56/22. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2022-01-1203?sop=2022-01-1203>.